

umno in bistro pojasnjeval razne slovniške stvari; zavračal je prehitro novotarjenje; učil pisati lepo in pravilno slovenščino; modro je svetoval, kake izraze nam je rabili za nove pojme. V teh kratkih spisih se nam je Cigale kazal dobrega znalca našega jezika in premišljenega, treznega jezikoslovca. Le škoda, da njegovih nauk nismo vselej poslušali, kakor so zaslužili, in da zlasti njegovih zlatih svétov o besednem redu dandanes uvažuje malo kdo pisateljev naših.

Skratka, Cigale je stvaritelj vsega dozdanjega pravniškega in v mnogih strokah tudi dozdanjega znanstvenega jezika našega. Cigale je s svojimi lepimi deli in modrimi sveti neizmerno vplival na ves razvoj književne slovenščine. In če so se zadnja leta tudi čule tožbe, da državni zakonik zaostaja za sedanjim razvojem našega jezika, pomisliti moramo, da se ni čuditi, ako je po tolikoletni delavnosti napósled tudi staremu in na daljnem Dunaji osamelemu Cigaletu opešala samostvorna sila. To pa nam ne sme motiti sodbe naše, da ne bi priznavali velikih neminljivih zaslug tega vrlega moža, kateremu Bog daj vrednega naslednika.

JANEZ ŠUBIČ †.

Iz opevane Rénske Palacije nam je dospela pretožna vest, da je dne 25. aprila meseca t. l. umrl sloveči naš rojak, Janez Šubič, akademiški slikar in kr. bavarski profesor na umetniško-obrtaem muzeji v Kaiserslauternu ...

Janez Šubič, najstarejši sin izmed šestero živečih otrok l. 1884. umrlega podobarja in cerkvenega slikarja Štefana Šubiča in njegove soproge Ane, porojene Kisovič, porodil se je v Poljanah nad Škofjo Loko dne 26. oktobra l. 1850. Začetne šole je dovršil v domačem selu, potem pa stopil v ljubljanski gimnazij; toda, ker je bil bolehav, moral je ostaviti študije. Domá, ko je bil nekoliko okreval, lotil se je slikarstva ter hodil z očetom v razne kraje na cerkvena dela. Ko si je pri tem prisvojil potrebne osnovne pojme o izvoljeni stroki, dal ga je oče k pokojnemu slikarju Wolfu, pri katerem se je pripravljaj za bodoči svoj poklic. Od Wolfa je poslal oče Janeza v Benetke na „akademijo delle belle arti“, kjer se je učil in vežbal v slikarstvu tri leta. Tu je proučeval slavne mojstre in nesmrtné njih umotvore stare benečanske šole, zlasti svetovnoznana čudesa Ticijanovega kista. V tretjem letu je dobil na akademiji diplomo za svoj s kredo narisani karton: „Rafaelova smrt“.

Iz Benetek je šel Janez Šubič l. 1875. v Rim, kjer se je bavil dve leti, završuj^o slikarske nauke svoje po vzgledih nedosežnih slikarjev italijanskih. Ondu je izvršil tudi sliko sv. Martina za Š. Márin pod Šmárijino goro, ki je menda jedna najboljših cerkvenih slik njegovih. Iz Rima je pohodil različne znamenite kraje solnčne Italije, med temi tudi slikoviti Napolj. Na klasičnih tleh hesperidskih se je bil napil óne žive vedrosti, ki odseva iz vseh njegovih slik.

Iz »večnega mesta« se je preselil na Dunaj. Tu se je v Makartovi šoli uril v tehniki moderne koloristike ter sodeloval o cesarjevi petindvajsetletnici pri slavnostnem izprevodu, katerega je osnoval imenovani veččák v tajnostih očarujočega kolorita. Pozneje je risal posnetke tega izprevida za album, kateri je naročilo dunajsko mesto ter izvršil samostojno skupino: trgovstvo.

L. 1881. poklicali so bratje Čehi Janeza Šubiča v Prago, da jim pomaga okraševati veličastno njih »Narodno divadlo.« Ondu je proizvel razne slike. V velikem gledališkem fojerji je naslikal jedno izmed treh plafondnih slik, predočujočo »Propad«; potem dve luneti: »Otava« in »Žalov« iz Aleševega ciklusa, v katerem predstavlja v štirinajstih postajah potovanje češkega junaka po domovini svoji; dalje izmed četvorice velikih obrazov na stenah glavnega fojerja dve sliki: »Život« in »Zgodovino«. Vrhu tega je naslikal akvarelno sliko za »album čeških umetnikov«, katerega so poslednji o Njiju poroki poklonili cesarjeviču Rudolfu in presvetli Njegovi soprogi. Z navedeno sliko, predstavljajočo mlado deklico, ki se pogovarja z Amorjem, »dosegel je«, po izpovedi nedavno umršega dra. Tyrša, »slovenski slikar v tem žanru palmo med vsemi ostalimi deli.«

Ko je pogubonosni požar v »Národnem gledališči« češkem baš pred slovesnim njegovim otvorjenjem, uničil malone vsa dekorativna dela, umaknil se je užaljeni naš umetnik na svoj dom v Poljane. Tu je izdelal pet oltarnih slik za poljansko podružnico, romarsko cerkev sv. Volbenka, stoječo nad cesto med Škofjo Loko in Poljanami.

V tem so vztrajni bratje Čehi nabrali zopet novih doneskov za dovršenje svojega gledališča ter l. 1883. znova poklicali Janeza Šubiča v zlato Prago. In tu je popravil vse slike, katere je poškodoval ogenj ter naslikal še štiri nove podobe in sicer: »Renaissance«, »Zlati vek«, »Propad« in »Lumir«. Te Šubičeve slike, ki so proizvedene z mojstersko tehniko, uga-jale so vsem poznavateljem umetnosti. Razni češki listi so prinesli o njih ob otvorenji »Narodnega divadla« jako laskave ocene. In po tem njegovem uspehu je naročil mestni zbor praški Janezu Šubiču, da mu okraši fasado nove mestne vodárne. Tu je naslikal razne podobe iz časa švedske vojske,

n. pr. P. Plachycha, Coloreda, Königsmarka i. dr.; potem tedanjega mestnega župana, različne meščane, dijake i. t. d.

Iz Prage se je preselil Janez Šubič zopet na Dunaj, kjer je slikal za privatna naročila. Med drugim je izvršil podobo »Prodajalka ovočja«, katero je kupil znan dunajski bankir. V sredi teh del ga doletí vest, da mu je zbolel oče. Verni sin je hitel takoj domov ter ostal tu ves čas očetove bolezni do njegove smrti. V tem času je naslikal po naročilu poljanskega župnika g. Ramovša veliko podobo sv. Notburge za podružnico Bukov vrh nad Poljanami. Razven tega je dodelal oltarno sliko sv. Antona Padovanskega, katero je pričel njegov oče Štefan, hotèč pokloniti jo kapucinskemu samostanu v Škofji Loki. To živobojno sliko, ki je bila očetom kapucinom bojda »prerealistična«, kupil je nedavno frančiškanski samostan v Ljubljani . . .

Po očetovi smrti se je napotil Janez Šubič na Nemško in sicer v Kaiserslautern v Rénski Palaciji, kjer mu je bavarska vlada podelila profesuro na ondotnem umetniško-obrtnem muzeji. Konkurenčno delo, na podstavi katerega je dobil omenjeno službo, bili sta dve skici, predstavljaljoči »Moč« in »Izobilje«. Na imenovanem zavodu se je vzbudila v slovečem rojaku našem nova umetniška delavnost. Ondu je okrasil vso muzejsko palačo: v vestibulu in v ložiji ter strop velike dvorane z raznimi slikami, zajetimi iz svetovne zgodovine in razvitka vsega človeštva. A glej! Znova je pokončal i tukaj sovražni živelj dela njegova. Dne 12. decembra l. 1885. nastal je namreč ogenj v muzejski palači in uničil tudi mnogo dekorativnih slik Šubičevih. Toda, kakor v gledališči češkem, dobil je Janez Šubič i gôri med Nemci zadoščenje za svojo izgubo. Takoj po omenjenem požaru ga je počastila bavarska vlada z naročilom, da obnovi vse dekorativne slike ter ga zajedno imenovala definitivnim profesorjem. To je bil kaj častilen uspeh, kakeršnega še doslej ni dosegel v Nemcih pač nobeden Slovenec! Vender slavni naš rojak se ni prevzel, temveč je hrepenel vedno le nazaj v svojo domovino, kjer bi hotel delovati na prospah in proslavo svojega národa. To svojo željo je kaj zgovorno izrazil v svoji »Karnijoliji«, dekorativni sliki na vestibulskem plafonu muzeja ljubljanskega. Ta prelepa slika Šubičeva nam je ostala kot draga oporoka zavednega domoljuba, umirajočega v tujini, s katero nas pozivlje na vztrajno delovanje, da dospemo tudi mi Slovenci na ono visočino napredka, kjer nas bude obseval blišč oblažujoče umetnosti . . .

S prerano umršim Janezom Šubičem smo izgubili velenadarjenega, vzgledno marnega in produktivnega umetnika — smrt ga je ugrabila pri izdelovanji ilustracij iz življenja goriških Primorcev za znano cesarjevičevo delo: »Oesterreich in Wort und Bild« — skratka: izgubili smo po vse izobraženega veščaka v vseh strokah slikarske umetnosti, kateri se je, zlasti na polji

zgodovinsko-dekorativnega slikarstva, prvi v Slovencih popél na občudovanja vredno stopinjo dovršenosti.

Pokojnik je bil blag človek, zlatega srca, čistega značaja in plemenite duše, sploh iskren sin slovenske svoje domovine.

Slava njegovemu imenu!

V. Holz.

L I S T E K.

Bibliografija slovenska. Pod tem naslovom hočemo odslej naznanjati vse nove knjige slovenske, ki se pošiljajo uredništvu našemu; o vašnejših izmed njih bodemo o priliki obširneje poročali.

— Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih. Sestavil in izdal Anton Levec, c. kr. sodni pristav v Ljubljani. I. Obrazci k običnemu sodnemu redu. V Ljubljani 1889. Natisnila »Narodna tiskarna.« Založil pisatelj. — To je naslov knjigi, po kateri bodo izvestno z veseljem segli vsi slovensko uradujoči pravniki. Ker bode podrobno oceno itak podal »Slov. Prav.«, navajamo le, kar piše ta strokovni list že v 4. štef. t. l. o »zbirki obrazcev«. — »To knjigo, piše »Slov. Pravnika«, na katero smo uže jedenkrat opozarjali, dobili smo ravnokar. Ker mora uže v malo urah iziti naš list, ne moremo se obširno baviti s tem delom. Omenjamo za danes le, da je trudoljubivi gosp. Levec pripravil slovenskim pravnikom prelepe velikonočne pirihe. Razložen je po njem v slovenski knjigi na jako obširen način občni sodni red v praktičnih vzgledih; a tu niso izpuščene, kakor je to navada v mnogih takih knjigah, težje partije, nego gospod pisatelj gre po redu §§. in uprizaruje vse, kar je za prakso važnega. Zbirka šteje 264 obrazcev in blizo 10 pol; — uže ta prvi zvezek običnega sodnega reda je torej skoraj toliko obširen, kakor znana Frühwaldova knjiga za vsa postopanja skupaj. V vsakem obrazci skoraj pripoveduje nam g. pisatelj kak drug dogodek, vodi nas od sodišča do sodišča po vsem Slovenskem; to dvoje in pa, ker uporablja pri vsakem sodišči imena dotičnega kraja, da uči pravilno pisavo, stori knjigo tudi prijetno. Ker je delo gledé splošnega jezika in terminov vzgledno, kar bodemo pa še le prihodnjič natančneje ocenili, naj nikdo ne zamudi omisliti si to z velikim trudom sestavljeno knjigo.

K temu dodajamo le še, da bi bilo želeti, naj bi g. pisatelj kmału nadaljeval svojo zbirko, katera obeta postati izredne praktične vrednosti za slovenske in slovensko uradujoče pravnike.

Knjiga velja 1 gld. 40 kr, po pošti poslana pa 1 gld. 50 kr, in se dobiva pri pisatelji samem. Tudi uredništvo »Slov. Prav.« posreduje naročbo. K.

— A Janežičeva slovenska slovnica. Za srednje šole predelal in priredil dr. Jakob Sket, c. kr. profesor. Šesta predelana izdava. Cena 1 gld. 30 kr. Tiskala in založila tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu 1889, 8, 274. Ni je šolske knjige slovenske, ki bi bila zaradi izborne svoje vsebine, pregledne razvrstitve učne tvarine in tudi primerne vnanje oblike učiteljem in učencem rabnejša, nego je dobro znana Janežičeva slovenska slovnica, ki je bila učna knjiga po vseh naših srednjih šolah in njim